

Den Haag, 2 december 2009

Namens de vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer verzoek ik u naar aanleiding van uw brieven d.d. 21 augustus en 16 oktober 2009 over het Ontwerpbesluit Wijziging milieuregels windturbines (31 209, nrs. 97 en 99) de Kamer *uiterlijk dinsdag 8 december* antwoord te geven op de vragen en opmerkingen zoals door de verschillende fracties hieronder zijn ingebracht.

Inbreng van de leden van de CDA-fractie

Het plaatsen van windturbines, in hun omgeving, houdt de gemoederen van mensen zeer bezig. Naast de uiteenlopende waardering voor het visuele aspect van geplaatste windturbines, spelen zorgen over de gevolgen voor de gezondheid, alsmede mogelijke vermindering van het woon- en leefcomfort daarbij een belangrijke rol. In de communicatie met burgers en politiek over het geluidsaspect is ook de complexiteit van de techniek een bemoeilijkende factor.

Voor de leden van de CDA-fractie is het meest wezenlijke punt dat duidelijk wordt of het beschermingsniveau voor de burgers niet afneemt t.o.v. de bestaande regelgeving/praktijk. Kan de minister dit helder uiteenzetten?

Volgens de critici met betrekking tot het voorliggende voorstel zou veel onrust worden weggenomen als de minister zou instemmen met harde grenswaardes voor de nacht van 30, 35 en 40 dB voor respectievelijk «rustig platteland», «platteland met veel agrarische activiteit» en «bedrijventerreinen etcetera», en de daarbij behorende 5 dB hogere grenswaarde voor de avond. Welke mogelijkheden ziet de minister om de onrust bij velen weg te nemen?

Ook willen de leden graag duidelijkheid over de zinsnede in de beantwoording van de derde vraag (31 209 nr. 99): «Derhalve wordt in beginsel eenzelfde niveau van milieubescherming gegarandeerd als het milieubeschermingsniveau dat met de milieuvergunningplicht wordt bereikt». Deze zinsnede kan inhouden dat verschillen, ten nadele van de belanghebbende burger, mogelijk zijn. Is dat zo? Zo ja waar zitten die mogelijke nadelen dan?

Op welke wijze wordt de andere beleving van geluid die er 's nachts kan zijn, meegewogen in de Lden- normering?

Kan de minister bevestigen dat zij in de nota van toelichting bij het Activiteitenbesluit heeft gesteld dat de nachtnorm van 40 dB te ruim is voor het landelijk gebied en dat zij overweegt een passende nachtnorm voor het landelijk gebied op te nemen als zij de regels voor agrarische activiteiten in het besluit opneemt?

Wat zijn de overwegingen om de Lnight norm niet toe te passen?

Kan de minister bevestigen dat de nachtnorm voor windturbinelawaai scherper zou moeten zijn dan de normen van 30, respectievelijk 35 dB, omdat windturbine lawaai bij vergelijkbaar niveau tot meer hinder leidt dan overig industrielawaai.?

Neemt de mogelijkheid tot het plaatsen van windturbines toe door het invoeren van de wijziging van het activiteiten besluit.?

De leden van de CDA-fractie vragen zich tot slot af hoe de minister de maatschappelijke onrust rond het voornemen duidt. Tevens dient de vraag

zich aan of er voornemens bestaan in het kader van voorlichting activiteiten te ontplooiën. Graag een reactie van de minister op bovenstaande punten.

Inbreng van de leden van de PvdA-fractie

De leden van de PvdA-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van het ontwerpbesluit. De leden zien de wijziging van de regelgeving als goede stap om procedures voor windparken niet onnodig lang te laten duren en tevens bescherming te geven aan omwonenden via duidelijke regelgeving.

De keuze van de minister voor de Europese dosismaat Lden juichen de leden van de PvdA-fractie toe. Ten eerste omdat er nu een duidelijke maat is voor zowel vergunningverleners als belanghebbenden omtrent de mate van bescherming voor hoge windmolens. Ten tweede wordt in het ontwerpbesluit uitgegaan van een ééngetalswaarde in plaats van een grens- of richtwaarde waarmee duidelijkheid wordt geschapen. Tot slot is aansluiting bij Europese regelgeving goed; hierdoor worden de kansen voor windenergie in ons land op dit punt, niet beter of slechter dan in andere landen.

De leden hebben nog een vraag over de mensen die ernstige hinder ondervinden van geluidsoverlast. Uit de antwoorden op de schriftelijke vragen aan de minister blijkt dat momenteel 810 woningen ernstige overlast hebben van windmolens. De minister doet onderzoek naar welke woningen dit zijn en of het eigenaren van windmolens betreft. Hoewel deze overlast een fractie is van de overlast van andere bronnen zoals wegen en railverkeer is het toch zaak deze overlast zoveel mogelijk weg te nemen. Zowel voor de bewoners zelf als voor het draagvlak voor windenergie als geheel. Kan de minister aangeven wanneer zij het onderzoek afrondt? De leden verzoeken de minister de resultaten dan naar de Kamer te sturen met daarbij een plan van aanpak om de geluidsoverlast voor deze 810 woningen, voor zover nodig en mogelijk terug te dringen.

Inbreng van de leden van de SP-fractie

De leden van de SP-fractie constateren dat «Wind op Land» te maken heeft met grote oppositie vanuit omwonenden. Naar hun mening zijn deze bezwaren deels gebaseerd op terechte zorgen over geluidsoverlast en veiligheidsrisico's. Zij zijn van mening dat de bescherming van omwonenden optimaal geregeld moet zijn, beter dan in de huidige situatie.

De minister gaat bij haar beantwoording voorbij aan het feit dat Lden uitgaat van gemiddelden. De feitelijke geluidsoverlast van windmolens is geconcentreerd in de nachtelijke uren, als het achtergrondgeluid minder is en mensen (proberen te) slapen.

Wat de leden betreft is het criterium dat mensen 's nachts niet gestoord worden in hun slaap, ook niet gedurende tien of vijftien dagen per jaar.

Bij welk piekniveau in geluidbelasting aan de gevel treedt er slaapverstoring op? Kan de minister aangeven gedurende hoeveel dagen bij de voorgestelde Lden norm nog slaapverstoring kan optreden? Op welke onafhankelijke bronnen baseert zij dit aantal?

Bij welke Lden norm zou het aantal dagen met slaapverstoring op 0 liggen? Waarom kiest de minister, aangezien de kritische periode bij windmolens in de nacht ligt, niet voor een specifieke nachtnorm, in plaats van een all-in norm?

In het debat met de vaste commissie voor Economische zaken op 11 november 2009 suggereerde de minister dat molens een vrij constante geluidbelasting produceren. Kan de minister dit onderbouwen? Hoe groot is de feitelijke variatie? Is deze voor alle molentypen hetzelfde of zijn er molentypen die gevoeliger zijn voor variatie in weertypen?

De leden van de SP-fractie zouden graag een overzicht krijgen van het handavingsplan voor de geluidbelasting van windmolens. Hoe gaat gecontroleerd worden of de molens voldoen aan de norm, ook op piekmomenten?

De leden zouden graag een overtuigende onderbouwing ontvangen van de stelling van de minister dat de risicobenadering voor windmolens gelijk is aan die voor andere risico's, bijvoorbeeld de industrie.

Waarop is de vrijwaringsafstand van vier keer de mastlengte bepaald? Is de minister bereid die risicoafstand te laten verifiëren door een onafhankelijk instituut op basis van de calamiteitenhistorie van Nederlandse windmolens gedurende de afgelopen tien jaar?

De leden vragen zich af waarom kwetsbare infrastructuur, bedrijfsgebouwen waar mensen werkzaam zijn niet ook onder de vrijwaringsafstand vallen. Wat is hiervoor de motivatie?

Inbreng van de leden van de VVD-fractie

De leden van de VVD-fractie hebben met grote zorg kennisgenomen van het voornemen van de minister om een apart kader van geluidsregels op te richten ten behoeve van windmolens. Zij zijn van mening dat het voorliggende voorstel geen recht doet aan de hinder zoals die ervaren wordt bij windmolens en zien in het voorstel enkel een poging van de minister om de geluidsnormering in overeenstemming te brengen met haar voornemen om in Nederland op grote schaal gesubsidieerde windenergie te realiseren. De beantwoording van de vragen die de Kamer aan de minister heeft voorgelegd met betrekking tot het voorstel zijn ruim onvoldoende gebleken. De leden hebben derhalve de volgende vragen aan de minister.

De minister zet in haar beantwoording van de feitelijke vragen uiteen dat het niet haar inzet is «de normen voor geluidsbelasting door windturbines te verruimen». In de technische briefing omtrent de AMvB wordt zelfs gesproken van een doelstelling van de regelgeving om «bescherming tegen hinder». Mag dit als een impliciete verzekering opgevat worden dat de geluidsnormen niet verruimd zullen worden? Zo ja, waarom is de nieuwe regeling dan noodzakelijk? Zo nee, waarom houdt de minister dan toch vol dat er geen sprake is van verruiming van de norm?

In haar beantwoording geeft de minister aan dat «in beginsel eenzelfde niveau van milieubescherming gegarandeerd [wordt] als het milieubeschermingsniveau dat met de milieuvergunningplicht wordt bereikt.» Mogen de leden van de VVD-fractie hieruit opmaken dat deze garantie niet altijd geldt? Zo ja, kan voor elk aparte mogelijke overschrijding van het «in beginsel gegarandeerde niveau» worden verklaard waarom het overschreden wordt en welke hinder dit oplevert?

Klaarblijkelijk is de noodzakelijkheid van de AMvB niet gelegen in enig wetenschappelijk bewijs dat de bescherming van omwonenden van windturbines kon worden ingeperkt. Is de minister bereid een dergelijk onderzoek alsnog te laten uitvoeren en hangende dit onderzoek geen onomkeerbare stappen te nemen? Zo nee, waarom niet?

Uit de informatie zoals tijdens de technische briefing is verstrekt blijkt dat het lawaai van windturbines vergelijkbaar is met dat van AWACS-vliegtuigen. Het lawaai van deze militaire toestellen wordt Kamerbreed onacceptabel gevonden. Waarom wordt dit geluid wel voor windturbines toegestaan? Hoe rijmt de minister dit met het Nederlandse streven het aantal AWACS-vluchten in te perken vanwege geluidsoverlast? En hoe verklaart de minister de ervaren geluidsoverlast als evident is dat die bij AWACS-toestellen niet constant is, terwijl windmolens wel dag en nacht zullen draaien?

Hoe is het te verklaren, dat het ene soort geluid veel meer irritatie geeft dan het andere geluid, als een vergelijkbaar geluid uitgedrukt in dB zelfs veel harder is? Onderschrijft de minister de conclusies uit het onderzoek van de RUG, waarbij de ervaren geluidshinder van windmolens hoger is dan voor andere industriële geluiden? Zo ja, welke beleidsconclusies trekt de minister daaruit? Zo nee, waarom niet en op basis van welke gegevens?

Als de minister voorts zelf dit onderscheid in ervaring van geluidshinder bij diverse bronnen aan de Kamer uiteenzet, waarom weigert zij hier dan conclusies uit te trekken met betrekking tot ervaren hinder voor windmolens?

Is het correct dat zonder een aanpassing van de geluidsnormen het geplande park in de Noordoostpolder/Urk niet te realiseren is vanwege geluidsproblematiek? Zo ja, hoe verhoudt zich dit met de uitspraak van de minister dat zij niet uit is op een verruiming van de geluidsnormen?

Hoe rijmt de minister de conclusie van het RIVM dat bij een lagere Lden van 40 dB al ruimte is voor 7000 MW aan potentiële windgebieden met haar conclusie dat een Lden-systematiek van 47 dB noodzakelijk is? Hoe verhoudt de conclusie van het RIVM zich specifiek tot de geluidsnormering van het geplande Urk/Noordoostpolder windpark? Is dit park niet realiseerbaar met de door het RIVM gestelde norm van 40 dB Lden? Zo nee, waarom heeft de minister niet gekeken naar de door het RIVM berekende 7000 MW aan allocatiemogelijkheid die beschikbaar is voor een Lden van 40 dB? Als bekend is dat het windpark Urk/Noordoostpolder naast de overschrijding van de 40 dB die door het RIVM als mogelijke norm is gesteld tevens ernstige schade doet aan het historische karakter van de locatie, welke overwegingen hebben de minister dan toch tot plaatsing van het park aldaar gebracht? Welke andere belangen hebben meegespeeld in de vergunningverlening voor die locaties die deze 40 dB Lden zullen overschrijden? Hoe kan het zijn dat 47 dB noodzakelijk is, als voor een lagere Lden al ruim voldoende allocatiemogelijkheden bestaat? Kan de minister naar aanleiding van deze conclusie van het RIVM openheid geven over de allocatiecriteria van door haar geplande windparken, waarbij in het bijzonder ingegaan wordt op verwachte geluidsoverlast?

Inbreng van de leden van de SGP-fractie

De leden van de SGP-fractie hebben nog enkele vragen over de wijziging van de milieuregels voor windturbines.

In tegenstelling tot andere industriële activiteiten geldt de Handreiking industriëlawaai en vergunningverleningen niet meer voor windmolenparken. Dat geldt ook voor de specifieke geluidsnormering voor het landelijk gebied (30 – 35 dB(A)). De minister zet uiteen dat gemeenten in de praktijk voor het landelijk gebied meestal al afwijken van de normering uit de Handreiking. De leden van de SGP-fractie vinden dit geen afdoende

argument. Gemeenten moeten tot nog toe een afwijken van de normering uit de Handreiking motiveren. Met het voorliggende ontwerpbesluit is dat niet meer aan de orde. Waarom is er destijds voor gekozen gebiedsdifferentiatie aan te brengen in de genoemde Handreiking? Waarom staat in de toelichting op het vigerende Activiteitenbesluit dat juist voor het landelijk gebied overwogen wordt een nachtnorm van 35 dB(A) op te nemen? Waarom is in het Besluit landbouw milieubeheer een grenswaarde van 35 dB(A) voor agrarische activiteiten in het landelijk gebied opgenomen en is dit niet het uitgangspunt voor windmolenparken? Wat zijn de argumenten van de minister om nu juist een andere kant op te redeneren? Kan de minister ook uiteenzetten of gemeenten die afweken van de normering uit de Handreiking voor windmolenparken dat ook deden/doen voor andere onder de Handreiking vallende activiteiten?

De hamvraag voor de leden van de SGP-fractie is de vraag of de voorgestelde wijzigingen beleidsneutraal zijn of niet. De minister geeft aan dat deze beleidsneutraal zijn. De leden zetten hier nog vraagtekens bij. Zij vragen zich af of de voorgestelde normering van 47 Lden hetzelfde beschermingsniveau biedt als de huidige normering in het Activiteitenbesluit. Is het waar dat de «nachtstraffactor» van 10 dB in de Lden niet leidt tot een lagere grenswaarde voor de nacht dan voor de dag, maar tot een lagere grenswaarde voor het etmaalgemiddelde: 41 dB in plaats van 47 dB? Welke meerwaarde zou een specifieke Lnight, naast een generieke Lden kunnen hebben voor een adequaat beschermingsniveau in de nachtelijke uren? Wat zijn de mogelijke nadelen van het opnemen van een Lnight in het Activiteitenbesluit, zoals ook door de Gezondheidsraad is geadviseerd en in de Europese richtlijn voor het evalueren en beheersen van omgevingslawaai is genoemd (EC 2002/49)?

Is het waar dat voor het geplande windmolenpark in de Noordoostpolder in de maximale varianten meer woningen binnen de Lden (47)-contour vallen dan binnen de WNC (40)-contour? Welke consequenties zou handhaving van de huidige norm van 40 dB(A) respectievelijk de norm van 35 dB uit de Handreiking industrielawaai hebben voor de realisatie van het windmolenpark in de Noordoostpolder?

Is het waar dat het met name voor omwonenden met de Lden-normering ten opzichte van de huidige normering in het Activiteitenbesluit minder makkelijk is mogelijke geluidsoverlast door een nabijgelegen windmolenpark op relatief korte termijn aan te tonen en om handhaving te verzoeken? Zo ja, hoe waardeert de minister dit?

Hoogachtend,

De griffier van de vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
M. J. van der Leeden